

‘Η πίτα τοῦ ἀγίου Φανουρίου.

Η πίτα τοῦ ἀγίου Φανουρίου εἶναι ἔνα ἔθιμο πού χειρονομία τῶν πιστῶν, κυρίως ἀπό τό γυναικεῖο φύλλο. Συνδέεται μέ τόν ἄγιο Φανούριο, καθόσον τό ὄνομα Φανούριος προέρχεται ἀπό τό ρῆμα φανερώνω, πού σημαίνει ἀποκαλύπτω κάτι, πού θεωρεῖται ἀπολλεσθέν. Τό ὄνομά του ἔχει ταυτισθεῖ μέ τήν εύρεση ἀπολεσθέντων ἀντικειμένων, προσώπων καί κυρίως μέ τήν φανέρωση τοῦ μέλλοντος συζύγου σέ ἀνύπαντρες κοπέλες!

Ἀπό πότε ἔγινε ὁ ἄγιος Φανούριος «προξενητής»; Οἱ γυναῖκες αὐτές μπορεῖ νά μήν ἔχουν καμία σχέση μέ τήν Πίστη, μπορεῖ νά μήν ἐκκλησιάζονται ποτέ, κι ὅμως κάνουν τήν θρησκευόμενη καί φέρνουν τήν Φανουρόπιττα γιά νά τούς ἀποκαλύψει... Ποῦ εἶναι γραμμένα αὐτά, γιά νά τά μάθουμε κι ἡμεῖς; Μά, τόσο χαμηλά κατεβάζουμε τήν Όρθοδοξία; Γι' αὐτό μᾶς είρωνεύονται καί μᾶς γελοιοποιούν οἱ αἰρετικοί.

Σέ ἄλλους πάλι φανερώνει τόν καλό δρόμο. Γι' αὐτό στίς Είκόνες παριστάνεται ὁ ἄγιος Φανούριος νά κρατάει στό χέρι του κερί ἀναμμένο, γιά νά φωτίζει.

‘Η πίστη αὐτή στόν λαό δημιουργήθηκε μάλλον ἀπό παρετυμολογία τοῦ ὄνόματος τοῦ Ἅγιου, ὅπως συμβαίνει, δυστυχῶς, καί μέ τόν ἄγιο Ἐλευθέριο, τόν ἄγιο Συμεών κ.λπ. Ἀπό τό ὄνομα, δηλαδή Φανούριος ὁδηγήθηκαν μερικοί στήν πλανεμένη πίστη ὅτι ὁ Ἅγιος φανερώνει χαμένα ἀντικείμενα, δίνει λύσεις στά προβλήματα καί φανερώνει τόν μέλλοντα σύζυγο. Ο νεοφανής ἄγιος Φανούριος θεωρεῖται στήν λαϊκή μας παράδοση, εύρετής ἀπολεσθέντων ἀντικειμένων. Αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἀντίληψη καλλιέργησε τό ἔθιμο τῆς προσφορᾶς, κατά τήν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τοῦ (27 Αὔγουστου καί ὅχι μόνο), εἰδικῆς πίτας πού πῆρε τό ὄνομα του καί ἡ ὅποια, ἀφοῦ εύλογηθεῖ ἀπό τόν Ιερέα, μοιράζεται στούς πιστούς.

Πρέπει νά διαβάζεται ἡ πίτα τοῦ ἀγίου Φανουρίου;

Τό ἔθιμο νά προσφέρονται πίτες κατά τήν μνήμη τοῦ ἀγίου Φανουρίου ἡ καί σέ ἄλλες ἡμέρες πρός τιμήν του, εἶναι πολύ νεώτερο καί μαζί μέ τήν τιμή τοῦ Ἅγιου αὐτοῦ τείνει νά γενικευθεῖ. Ἡδη ἔχει γίνει σχεδόν πανελλήνιο, λόγω ἀκριβῶς τῶν ἰδιαιτέρων χαρισμάτων, πού ἀποδίδονται, ἴδιως ἀπό τόν γυναικεῖο κόσμο, στόν Ἅγιο αὐτό, τήν φανέρωση, δηλαδή τῶν συζύγων ἡ χαμένων ἀντικειμένων.

Πρόκειται γιά μία καθαρά λαϊκή ἐκδήλωση,

πού ἄλλοι τήν διακωμαδοῦν, ἄλλοι

τήν ἀνέχονται καί ἄλλοι τήν

κατακρίνουν. Πάντως δέν φαινεται νά ἔχει ἐκκλησιολογική

βάση καί σωτηριολογικό περιεχόμενο.

Ή φανουρόπιτα μπορεῖ νά μήν ἀντίκειται πρός τό δόγμα καί τό ἀληθινό πνεῦμα τῆς θείας λατρείας, δέν εἶναι ὅμως μιά προσφορά πού ἀρμόζει νά γίνεται πρός τιμήν ἐνός Ἅγιου. Μπορεῖ νά γίνεται ἀνεκτή καί σεβαστή ἐπειδή προσφέρεται «πρός τιμήν καί μνήμην» τοῦ Ἅγιου, ἐκεῖνο ὅμως πού εἶναι κατακριτέο εἶναι ὁ σκοπός τῆς πράξεως καί τό περιεχόμενο πού δίνουν στήν ἐνέργεια αὐτή. Ή «ἀπλοϊκή» αὐτή ἐκδηλώση τῆς «τιμῆς» πρός τόν Ἅγιο, θά ἥταν ὄμολογουμένως προτιμότερο νά εἶχε ἄλλα πνευματικώτερα ἐλατήρια καί πιό ἀδιάβλητη μορφή.

Ἡ Ἑκκλησία μας καλῶς ἡ κακῶς κρατάει στάση ἀνοχῆς καί ἐφαρμόζει τήν μέθοδο τῆς «οἰκονομίας», γι' αὐτό καί ἔχει υἱοθετήσει καί εἰδική εὐχή εὐλογίας. Θά ἔπρεπε ἴσως νά εἶχε λάβει ἔγκαιρα τά ἐνδεικνύμενα μέτρα καί νά τό ἀποτρέψει.

- Ἡ ἀνοχή καί ἡ «οἰκονομία» θά πρέπει νά ἔχουν τά ὄριά τους.
- Ἡ ἄρνηση τῆς εὐχῆς στήν προσφερόμενη Φανουρόπιτα, θά προκαλέσει σίγουρα τίς ἀναμενόμενες ἀντιδράσεις.
- Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἐθίμου καί ἡ παρότρυνση σ' αὐτό, γιά εύνόητους λόγους, καλό εἶναι νά ἀποφεύγεται.

Γι' αὐτό, πρέπει ὅλοι μας νά εἴμαστε προσεκτικοί. Οἱ μέν Κληρικοί νά διαφωτίζουμε τούς πιστούς καί νά μήν καλλιεργοῦμε τέτοιες τάσεις, πού πιθανόν δέν ἀρμόζουν στό πνεῦμα καί τό ἥθος τῆς λατρείας μας, οἱ δέ χριστιανοί νά πειθαρχοῦν σέ ὄσα οἱ ποιμένες τούς διδάσκουν.

Ἐπιβάλλεται, ἔχουμε ἱερή ὑποχρέωση, νά ἀπαλλάξουμε τήν πίστη μας ἀπό ἥθη καί ἔθιμα πού ζεπερνοῦν τήν καλῶς νοούμένη λαϊκή εὐσέβεια (φανουρόπιτες, τάματα, ζεματιάσματα, γενέθλια, πυροβασίες, ζώδια, ἀγία «ζέση», «ἀπονιψίδια», ξέντυμα τοῦ λειτουργοῦ, ζώνη τοῦ Ἱερέα κλπ.).

Αὐτές εἶναι ἐλάχιστες ἀπό τίς πολλές δεισιδαιμονίες, πού ὅχι ἀπλά κυκλοφοροῦν, ἀλλά καί βιώνονται ἀπό τόν ἐλληνικό (Ορθόδοξο;) λαό.

Κάποιες ἄλλες εἶναι γιά γέλια. Ἄλλες ὅμως εἶναι φοβερές καί βαριές στήν βίωσή τους. Μόνο ἡ σωστή Ορθόδοξη πίστη μπορεῖ νά ἐλευθερώσει τίς ψυχές ἀπό τίς σκοτεινές καί δυσβάστακτες αὐτές καταστάσεις.

Ἐπιβάλλεται, ως Ορθόδοξοι χριστιανοί, νά διακηρύξουμε τήν Ορθοδοξία, νά γίνουμε ὄμολογητές τῆς πίστεώς μας καί νά βιώσουμε τήν Ορθοπραξία.

Παπα - Θανάσης Κατζιγκᾶς

